

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANCIJA I TREZORA
MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА

Izveštaj o napretku u primjeni principa
Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći
u Bosni i Hercegovini – 2013. godina

Sarajevo, mart 2015. godine

Sadržaj:

UVOD	4
PARIŠKA DEKLARACIJA O EFIKASNOJ POMOĆI	5
METODOLOGIJA IZRADE ANALIZE	7
PRINCIPI PARIŠKE DEKLARACIJE	8
I. VLASNIŠTVO	8
Pokazatelj 1 – Operativna razvojna strategija.....	8
II. UKLAPANJE	9
Pokazatelj 2a – Pouzdani sistemi upravljanja javnim finansijama	9
Pokazatelj 2b – Pouzdani sistemi javnih nabavki	12
Pokazatelj 3– Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima	12
Pokazatelj 4 – Jačanje kapaciteta kroz koordinisanu podršku	13
Pokazatelj 5 – Korištenje sistema zemlje	14
Pokazatelj 5a – Korištenje sistema upravljanja javnim finansijama (protok pomoći)	15
Pokazatelj 5b – Korištenje sistema javnih nabavki (protok pomoći)	15
Pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata	16
Pokazatelj 7 – Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	16
Pokazatelj 8 –Pomoć je neuslovljena	17
III. HARMONIZACIJA	17
Pokazatelj 9 – Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura	17
Pokazatelj 10 – Provođenje zajedničkih misija i analiza	18
Pokazatelj 10a – Zajedničke misije.....	18
Pokazatelj 10b – Zajednički analitički rad	19
IV. UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA	19
Pokazatelj 11- Okvir za praćenje zasnovan na rezultatima.....	19
V. ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST	21
Pokazatelj 12 - Zajednička odgovornost	21
ZAKLJUČCI	23

Skraćenice

BDP	Bruto društveni proizvod
BiH	Bosna i Hercegovina
BPMIS	Informatički sistem za planiranje i upravljanje budžetom
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH
CPIA	Svjetska banka – Procjena državne politike i institucija
DCF	Forum za koordinaciju donatora
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DEI	Direkcija za evropske integracije
DMD	Baza podataka za praćenje aktivnosti donatora
DMR	Pregled aktivnosti donatora
DOB	Dokument okvirnog budžeta
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EU	Evropska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMC	Finansijsko upravljanje i kontrola
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
IDA	Međunarodna asocijacija za razvoj
IFAD	Međunarodni fond za poljoprivredni razvoj
IPA	Instrument predpristupne pomoći
IT	Informacione tehnologije
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KM	Konvertibilna marka
MFT	Ministarstvo finansija i trezora BiH
MVTEO	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
ODA	Zvanična razvojna pomoć
OECD-DAC	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj – Odbor za razvojnu pomoć
OMA	Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave
PBA	Pristup zasnovan na programu
PFM	Upravljanje javnim finansijama
PIFC	Javna interna finansijska kontrola
PIMIS	Informacioni sistem za upravljanje javnim investicijama i za praćenje aktivnosti donatora
PIU	Jedinica za provođenje projekata
PJI	Program javnih investicija
RS	Republika Srpska
SCIA	Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći
TA	Tehnička saradnja
UNCT BiH	Tim Ujedinjenih nacija u BiH
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija
USA/USAID	Sjedinjene Američke Države/Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj

UVOD

U Evropskoj uniji i cijeloj Jugoistočnoj Evropi 2009. godina je bila godina najjačeg udara krize, na šta ukazuju svi makroekonomski pokazatelji, koje se od tada bore sa sporim oporavkom i porastom nezaposlenosti. Početna pozitivna ekonomska kretanja zabilježena krajem 2011. i početkom 2012. godine bila su naglo zaustavljena pod uticajem svjetske ekonomske i finansijske krize, koja je prouzrokovala pad ekonomskih aktivnosti i usporavanje ekonomskog rasta u Evropskoj uniji i zemljama u okruženju.

Slična situacija se dešavala i u Bosni i Hercegovini, u kojoj su početna pozitivna ekonomska kretanja naglo zaustavljena tokom 2012. godine usljed uticaja svjetske krize, pri čemu je pad ekonomskih aktivnosti u Evropskoj uniji i zemljama u okruženju imao negativan uticaj na ekonomiju BiH. Pad industrijske i pad proizvodnje električne energije, oslabljena domaća potrošnja i nizak nivo investicija (naročito u privatnom sektoru) kao i zastoj u provođenju reformi nužnih za integraciju BiH u EU, dodatno su pridonijeli padu ekonomskih aktivnosti i stagnaciji ekonomije u Bosni i Hercegovini.

Spor i različit ekonomski rast zabilježen u drugoj polovici 2013. godine u širokom spektru zemalja i regija, rezultovao je skromnim tempom globalnog ekonomskog rasta zabilježenog u 2013. godini, pri čemu je do kraja godine pokazao znakove zamjetnog oporavka globalne ekonomske aktivnosti i jačanje svjetske trgovine.

Postepena promjena u dinamici rasta zabilježena je u ekonomijama razvijenih zemalja, predvođena ekonomskim oporavkom SAD i Japana, iako su njihove ekonomije i dalje podložne uticajima fiskalne konsolidacije i slabih tržišta rada. Istovremeno, zbog strukturnih problema, u određenom broju rastućih tržišnih ekonomija rast je izgubio zamah, ali je i dalje je ostao snažan u poređenju sa naprednim ekonomijama, znatno doprinoseći podsticanju globalnih ekonomskih aktivnosti¹.

Makroekonomska situacija BiH ostala je stabilna u 2013. godini, uz stalni napredak ostvaren prema MMF-ovom Stand-by aranžmanu (SBA)². Lagani rast ekonomskih aktivnosti u BiH u 2013. godini zasnovan je na povećanim aktivnostima u okviru sektora koji čine industrijsku proizvodnju (rudarstvo, prerađivačka industrija, proizvodnja i distribucija električne energije i građevinarstvo) i povećanog izvoza, što je dovelo do rasta BDP-a. Međutim, niske plate i njihova dugoročna stagnacija oslabili su kupovnu moć i domaću potražnju u zemlji, koji su zajedno sa sniženim cijenama hrane i nafte na svjetskim tržištima uticali na BiH ekonomiju, vodeći je prema deflaciji³.

Bosna i Hercegovina spada u zemlje na gornjoj granici srednje dohodovne klase, koja je prema zvaničnim procjenama za 2013. godinu brojala je 3.831.555 stanovnika⁴ sa 6.862⁵ KM BDP po glavi stanovnika, odnosno ukupnim BDP od 26.29 milijarde KM⁶.

Bosnu i Hercegovinu su u prethodnoj dekadi obilježila makroekonomska kretanja koja su bila tipična i za druge zemlje Jugoistočne Evrope. Ipak, sa ostvarenom prosječnim stopom rasta realnog BDP od 2,61% u periodu 2005 - 2013, Bosna i Hercegovina je zaostala za Albanijom (4,07%), Crnom Gorom (3,46%), Makedonijom (3,11%), te Rumunijom (2,84%) i Bugarskom (2,70%), a pri tom ostvarila veću stopu rasta od Srbije (2,46%) i Hrvatske (0,41%), kao i od prosječne stope rasta ostvarene u Evropskoj uniji (0,91%), kao što se vidi na slici 1.

¹ "Godišnji izvještaj 2013 – Evropska Centralna banka", strane 23 - 24

² Izjava nakon završetka posjete misije MM-a u BiH, Saopštenje za štampu br. 13/459. Više informacija možete naći na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2013/pr13459.htm>

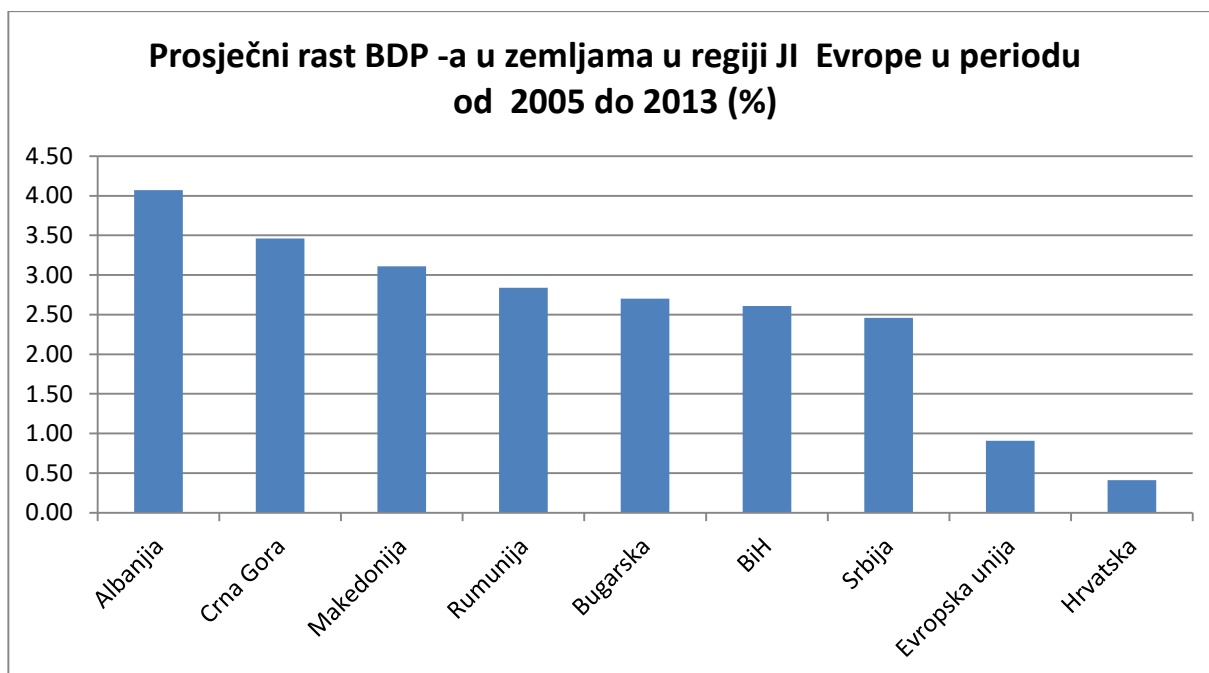
³ "Centralna banka BiH godišnji izvještaj za 2013", pg. 17

⁴ „Demografija 2013“, tematski bilten Agencije za statistiku BiH, Sarajevo, 2014, str. 4.

⁵ "Bruto domaći proizvod za BiH 2013 – Proizvodni pristup, prvi rezultati", saopštenje Agencije za statistiku BiH, 21.07.2014., str. 1

⁶ Ibid, str.1.

Slika 1.

Izvor: Baza podataka razvojnih pokazatelja Svjetske banke⁷

Kako bi se nadalje unaprijedili makroekonomski trendovi i potaknuo srednjoročni ekonomski rast kao i prevazišao smanjeni udio grant sredstava u okviru Zvanične razvojne pomoći (ODA), biće važno da svi učesnici uključeni u razvojnu saradnju u Bosni i Hercegovini u narednom periodu usmjere svoje aktivnosti na dalje unapređenje efikasnosti i efektivnosti ODA, kao i transparentnosti i praćenja ODA pomoći.

U skladu sa prethodno navedenim, pripremljen je Izvještaj o napretku u primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu.

PARIŠKA DEKLARACIJA O EFIKASNOJ POMOĆI

Prva formalna koordinacija Zvanične razvojne pomoći (ODA), vezana je za 1960. godinu, kada je uspostavljena Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj – Odbor za razvojnu pomoć (OECD – DAC), gdje su se najveći bilateralni donatori mogli konsultirati u vezi sa pitanjima efikasnosti razvojne pomoći, te na kojem su razvijali smjernice za daljnje unapređenje razvojnih aktivnosti. U cilju unapređenja pružanja multilateralne pomoći, 1965. godine uspostavljen je Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), kroz objedinjavanje postojećih UN ureda za pomoć, s ciljem prevazilaženja dupliciranja aktivnosti implementiranih u okviru UN razvojnih programa.

Prvobitni naponi na koordinaciji bilateralne i multilateralne pomoći najvećim su dijelom bili usmjereni na praćenje obima pružene pomoći i zemalja u koje je ista bila usmjerena. Međutim, praksa je pokazala da to nije dovoljno, pa se u posljednjoj dekadi pažnja najvećim dijelom usmjeravala na unapređenje efikasnosti i efektivnosti međunarodne razvojne pomoći, kroz unapređenje koordinacije sa i između donatora i zemalja partnera, primaoca pomoći.

⁷ <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

Najznačajniji događaj na globalnom nivou vezan za efikasnost međunarodne pomoći bilo je potpisivanje Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u martu 2005. godine, kojim se preko 100 donatora i zemalja u razvoju (partnerske zemlje) obavezalo da će učiniti efikasnijom razvojnu pomoć usmjerenu u ostvarivanje globalnih razvojnih ciljeva.

Pariškom deklaracijom utvrđene su aktivnosti vezane za unapređenje kvalitete pomoći i njenog uticaja na razvoj partnerske zemlje kroz primjenu pet temeljnih principa: *Vlasništvo, Uklapanje, Usklađivanje, Upravljanje usmjereno ka rezultatima i Međusobna odgovornost.*

Za praćenje i mjerenje napretka u implementaciji principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći, definisano je 12 pokazatelja i iz njih 56 proisteklih obaveza.

OECD je zadužen za praćenje implementacije principa Pariške deklaracije na globalnom nivou, dok je svaka zemlja partner prihvatila obavezu da redovno prati napredak u toj oblasti. U skladu sa navedenim, OECD je do danas proveo tri globalna istraživanja (2006, 2008 i 2011 godine)⁸.

Bosna i Hercegovina je zvanično pristupila Pariškoj deklaraciji o efikasnoj pomoći 2010. godine, i time preuzela obavezu da preduzima aktivnosti usmjerene na unapređenje efikasnosti razvojne pomoći kao i redovnog praćenja napretka realizovanog u toj oblasti.

Iste godine, Ministarstvo finansija i trezora je, u cilju utvrđivanja početnog stanja, provelo prvo istraživanje o primjeni principa Pariške deklaracije u Bosni i Hercegovini za 2008. kao baznu godinu.

Vijeće ministara BiH upoznao se sa „*Godišnjim izvještajem o Baznoj analizi Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2008. godinu*“, na 144. sjednici održanoj 24.02.2011. godine.

Takođe, Bosna i Hercegovina je 2011. godine učestvovala u OECD Globalnom monitoringu o implementaciji principa Pariške deklaracije, u cilju praćenja napretka ostvarenog u 2010. godini. Rezultati ovog monitoringa objavljeni su u Izvještaju „*Efektivnost pomoći 2005-2010: Napredak u implementaciji Pariške deklaracije - Poglavlje za Bosnu i Hercegovinu*“. Vijeće ministara BiH se upoznao sa Izvještajem na 6. sjednici, održanoj 03.05.2012. godine.

Krajem 2012. godine, Ministarstvo finansija i trezora BiH, u saradnji sa predstavnicima nadležnih institucija i članovima Foruma za koordinaciju donatora (DCF), provelo je drugo istraživanje o primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u BiH za 2011. godinu. Nalaze ovog istraživanja Ministarstvo je objavilo u „*Izvještaju o napretku u primjeni principa Pariske deklaracije o efikasnoj pomoći u BiH – 2011. godina*“, sa kojim se upoznao Vijeće ministara BiH na svojoj 43. sjednici, održanoj 26.03.2013.⁹ godine.

Krajem 2013. godine, Ministarstvo finansija i trezora BiH, u saradnji s predstavnicima nadležnih institucija i članovima Foruma za koordinaciju donatora (DCF), provelo je treće istraživanje o primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u BiH za 2012. godinu. Nalaze ovog istraživanja Ministarstvo je objavilo u „*Izvještaju o napretku u primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u BiH – 2012. godina*“, s kojim se upoznao Vijeće ministara BiH na svojoj 91. sjednici, održanoj 16.04.2014. godine¹⁰.

⁸ Nalazi globalnih istraživanja dostupni su na slijedećem linku:

<http://www.oecd.org/dac/effectiveness/2011surveyonmonitoringtheparisdeclaration.htm>

⁹ Svi navedeni dokumenti na zvaničnim jezicima u upotrebi u BiH mogu se naći an zvaničnoj web stranici Ministarstva finansija i trezora i putem linka: http://www.mft.gov.ba/hrv/index.php?option=com_content&view=article&id=394&Itemid=163, dok je engleska verzija dostupna na zvaničnoj stranici DCF-a:

<http://donormapping.ba/index.php/publications/principles-of-the-paris-declaration-on-aid-effectiveness>

¹⁰ Svi navedeni dokumenti dostupni su na stranici Ministarstva finansija i trezora BiH:

http://www.mft.gov.ba/bos/index.php?option=com_content&view=article&id=396&Itemid=163

METODOLOGIJA IZRADE ANALIZE

Pri izradi Izvještaja korišteni su podaci iz popunjenih upitnika, koje su dostavili učesnici istraživanja, BiH institucije sa svih nivoa vlasti i donatori, članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF), kao i iz javno dostupnih relevantnih dokumenata.

Upitnik, baziran na OECD metodologiji, dostavljen je na devet BiH institucija na državnom i entitetskom nivou, kao i trideset donatorskih agencija, međunarodnih organizacija i finansijskih institucija, od kojih su 24 članovi DCF-a.

Može se konstatovati da je od 39 kontaktiranih učesnika, samo njih 13 učestvovalo u istraživanju, što predstavlja veoma mali procenat učešća, kako predstavnika domaćih institucija, tako i donatora. Razlog za ovako slab odziv, između ostalog, uzrokovan je njihovim angažmanom na otklanjanju posljedica majskih poplava iz 2014. godine.

Takođe, važno je naglasiti da zbog malog broja učesnika u istraživanju, procjenjene pokazatelje treba uzeti sa rezervom, zbog nedovoljnog uzorka koji je korišten za procjenu.

Ministarstvo finansija i trezora ovim putem želi da se zahvali predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine na svim nivoima vlasti i donatorima, članovima Foruma za koordinaciju donatora u BiH, koji su aktivno učestvovali u istraživanju i time omogućili izradu ovog Izvještaja.

PRINCIPI PARIŠKE DEKLARACIJE

I VLASNIŠTVO

Pokazatelj 1 - Operativna razvojna strategija

Globalni cilj za Pokazatelj 1 Najmanje 75% partnerskih zemalja ima operativne razvojne strategije.

Vlasništvo je prvi i centralni princip Pariške deklaracije koje procjenjuje sposobnost partnerskih zemalja da preuzmu vodeću ulogu u kreiranju, razvoju i efikasnom implementiranju vlastitih razvojnih politika i razvojnih strategija, dok se od donatora očekuje da podupiru ove napore kroz pružanje podrške kapacitetima partnerske zemlje, koji su nadležni za implementaciju razvojnih politika i strategija.

Uspješnost primjene principa *vlasništva* mjeri se putem *pokazatelja 1*, koji procjenjuje operativnu vrijednost razvojne strategije za svaku od partnerskih zemalja, zasnovano na dokumentu *Pregled razvojnih strategija partnerskih zemalja zasnovanih na rezultatima: procjene i budući izazovi*, koji izrađuje Svjetska banka.

Operativna vrijednost razvojnih strategija i politika se procjenjuje na osnovu tri kriterija: (I) postojanje jedinstvenog strateškog okvira, (II) utvrđivanje prioriteta unutar okvira, i (III) strateška veza sa budžetom¹¹. Svjetska banka rangira razvojne strategije zemlje prema operativnoj vrijednosti na skali od pet nivoa, koja počinje od A (veoma visoko) do E (veoma nisko).

Obzirom da Strategija razvoja BiH nije usvojena, može se konstatovati da u Bosni i Hercegovini nije ostvaren napredak u pogledu primjene *pokazatelja 1 - operativna razvojna strategija*, čiji rejting je ostao „D“, kao i u prethodnom izvještaju o napretku u primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći za 2012. godinu.

Bosna i Hercegovina je u prethodnom periodu pokrenula veliki broj aktivnosti na preuzimanju liderstva nad procesom vlastitog razvoja, kao i u definisanju vlastitih prioriteta razvoja i usmjeravanja sredstava međunarodne finansijske pomoći u realizaciju istih, u cilju postizanja održivog socio-ekonomskog razvoja. U nedostatku jedinstvenog strateškog okvira, utvrđivanje projektnih prioriteta zasniva se na entitetskim strategijama i sektorskim strategijama ili drugim strateškim planovima na svim nivoima vlasti. Povezivanje domaćih i stranih izvora finansiranja sa strateškim planovima i prioritetima omogućava mnogo bolje srednjoročno budžetsko planiranje i izvještavanje kao i evaluaciju izvršenja budžeta u BiH.

I dalje, jedno od ključnih pitanja za uspostavu efikasnog sistema planiranja i optimalnu alokaciju razvojnih sredstava predstavlja fundamentalni kvalitet projektnih prijedloga. Uspostavljanje sistema dobro pripremljenih projekata propisno prioritizovanih koji je u skladu sa sektorskim, entitetskim i razvojnim strategijama svih nivoa vlasti BiH, predstavlja jedan od važnih aspekata za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za razvojna sredstva iz domaćih i stranih izvora, uključujući pred-pristupne fondove EU.

¹¹<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,,contentMDK:22284087~pagePK:41367~piPK:51533~theSitePK:40941,00.html>

II UKLAPANJE

Drugi princip Pariške deklaracije, **uklapanje** u direktnoj je vezi s mogućnošću partnerske zemlje da uspostavi pouzdane sisteme i procedure finansijskog upravljanja. U tom kontekstu, donatorima se preporučuje da sistematski jačaju i koriste postojeće finansijske sisteme partnerskih zemalja i da pružaju podršku partnerskim zemljama u daljnjem jačanju tih sistema, kako bi isti postigli međunarodne standarde.

Procjena uklapanja vrši se na osnovu više *pokazatelja (od 2 do 8)* i to kroz pregled uklapanja ODA pomoći u sistem javnih finansija, javnih nabavki, interne revizije, sistema statistike i evaluacije, korištenju pristupa zasnovanih na programu (PBA) u izradi budžeta kao i u pružanju neuslovljene pomoći.

Za procjenu *pokazatelja 2* Pariška deklaracija je definisala dvije osnovne komponente, pri čemu se *pokazatelj 2a* odnosi na uspostavu i korištenje pouzdanih sistema za upravljanje javnim finansijama, a *pokazatelj 2b* na uspostavu i korištenje pouzdanih sistema javnih nabavki.

Pokazatelj 2a - Pouzdani sistemi upravljanja javnim finansijama

Globalni cilj za Pokazatelj 2a: *Pola partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu mjernu jedinicu (odnosno 0,5 bodova) na PFM/CPIA (Procjena državne politike i institucija) na skali učinka.*

Procjena *pokazatelja 2a* je zasnovana na bodovima iz izvještaja *Procjena državnih politika i institucija (CPIA)*¹² koji priprema Svjetska banka za sve IDA zemlje. CPIA je dijagnostički alat koji je namijenjen za procjenu kvaliteta politika određene zemlje i institucionalnog okvira za primjenu tih politika. Dakle, CPIA brojčano iskazuje do koje mjere politike zemlje partnera i njen institucionalni okvir pružaju podršku održivom rastu i smanjenju siromaštva, čime se posljedično daje podatak i o efikasnosti korištenja razvojne pomoći.

Za ocjenjivanje kriterija se koristi skala koja ide od 1 (jako nizak) do 6 (jako visok), sa mogućnošću dodjeljivanja i pola boda za ostvareni rezultat u posmatranoj zemlji.

Uslovi, koje bi partnerska zemlja trebala ispuniti s ciljem ostvarivanja što boljeg rejtinga za svoj sistem upravljanja javnim finansijama, jesu: (I) imati sveobuhvatan i pouzdan budžet vezan za prioritete definisane politikama; (II) imati efikasne sisteme upravljanja finansijama kako bi se osiguralo namjensko korištenje budžetskih sredstava na kontrolisan i predvidljiv način; i (III) računovodstveno i finansijsko izvještavanje, uključujući izradu i reviziju javnih računa.

Svjetska banka je za *pokazatelj 2a – pouzdani sistemi upravljanja javnim finansijama*, Bosni i Hercegovini dodijelila 3,6 bodova, što je iznad prosjeka ocjena za zemlje na gornjoj granici srednje dohodovne klase, koji je iznosio 3,3 bodova u 2013. godini.

U implementaciji *pokazatelja 2 a* u Bosni i Hercegovini je ostvaren pozitivan pomak u smislu da je uspostavljen zakonodavni okvir koji definiše upravljanje javnim finansijama, i koji se zasniva na srednjoročnom planiranju. Zakoni kojima je regulisano upravljanje javnim finansijama usaglašeni su na svim nivoima vlasti u BiH.

¹²Godišnja CPIA analiza obuhvata IDA zemlje. CPIA procjena rangira zemlje u odnosu na 16 kriterija grupisanih u četiri oblasti: (a) ekonomsko upravljanje; (b) strukturalne politike; (c) politike socijalne uključenosti i jednakosti; i (d) upravljanje javnim sektorom i institucije. Kriteriji su usmjereni na uspostavljanje ravnoteže između ključnih faktora koji doprinose rastu i razvoju i smanjenju siromaštva, uz potrebu da se izbjegne nepotrebni teret za proces procjene. Da bi se potpuno naglasila važnost CPIA u procesu dodjeljivanja sredstava zasnovanih na učinku Međunarodne asocijacije za razvoj ukupni bodovi zemlje se nazivaju IRAI.

Zakonom o fiskalnom vijeću BiH¹³ osnovano je Fiskalno vijeće BiH sa zadatkom koordinacije fiskalne politike u BiH, u cilju osiguranja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Upravljanje javnim finansijama Institucija Bosne i Hercegovine regulisano je Zakonom o finansiranju institucija BiH i Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH, koji se donosi svake godine za narednu fiskalnu godinu.

Okvir za upravljanje javnim finansijama u Federaciji BiH definisan je Zakonom o budžetima u Federaciji BiH, Zakonom o trezoru u Federaciji BiH i Zakonom o internoj reviziji u Federaciji BiH. Za svaku fiskalnu godinu Federacija BiH usvaja Zakon o izvršavanju budžeta FBiH za tu godinu, kojim se propisuje način njegovog izvršenja.

Okvir za upravljanje javnim finansijama u Republici Srpskoj definisan je Zakonom o budžetskom sistemu Republike Srpske, Zakonom o trezoru i Zakonom o izvršenju budžeta Republike Srpske, koji se usvaja zajedno sa budžetom za određenu fiskalnu godinu i kojim se propisuje način izvršenja budžeta. Pored navedenih, predmetnu oblast takođe dijelom regulišu Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske, Zakon o investiranju javnih sredstava i Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga.

Okvir za upravljanje javnim finansijama u Brčko Distriktu, definisan je Zakonom o budžetu, Zakonom o trezoru i Zakonom o izvršenju budžeta, koji se donosi za svaku fiskalnu godinu.

Reforma upravljanja javnim finansijama na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, koja se provodi od 2005. godine, ostvarila je sljedeće rezultate:

- "Proces planiranja budžeta u 10 koraka" se od 2005. godine primjenjuje na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini;
- Ostvaren je dalji napredak u izradi budžeta zasnovanih na programima (programska klasifikacija).

U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija BiH u 2009. godini u zakonske procedure uveo se pojam programskog budžeta, a definisano je da Ministarstvo finansija i trezora, uz Nacrt budžeta, Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini kao dodatne informacije dostavlja i tabele u programskom formatu.

Republika Srpska je, u saradnji sa međunarodnim institucijama, sprovela niz budžetskih reformi s ciljem jačanja upravljanja i planiranja u oblasti javnih finansija. Naime, budžetiranje u Republici Srpskoj se pomaklo sa tradicionalnog procesa planiranja budžeta, kojim su se budžetska sredstva raspođjeljivala samo po ekonomskim kategorijama, ka principima programskog planiranja koji i dalje sadrži te informacije ali i omogućava da se na osnovu definisanih programa donose odluke o raspodjeli budžetskih sredstava, koji se zasnivaju na ciljevima politika i željenim rezultatima;

- Ostvareno je bolje povezivanje alociranih budžetskih sredstava sa prioriternim ekonomskim, socijalnim i razvojnim politikama svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini, kroz uvođenje i implementiranje programskih budžeta;
- Institucije BiH, Federacija BiH, Republika Srpska i Brčko Distrikt pripremaju Dokumente okvirnih budžeta (DOB), u cilju definisanja dugoročnih prioriteta i unapređenja budžetskog planiranja, što je posebno važno u kontekstu uvođenja programskog planiranja budžeta;

¹³ „Službeni glasnik BiH“, br. 63/08

- Program javnih investicija (PJI) priprema se na svim nivoima vlasti u BiH u cilju stvaranja pretpostavki za postepeno uvođenje sistema srednjoročnog finansijskog planiranja investicija u skladu sa strateškim planovima razvoja, koji doprinose izgradnji kriterija za odlučivanje o budućim projektima i alokaciji razvojnih sredstava na projekte javnih investicija. PJI se od 2009. godine priprema po istoj metodologiji i istom informacionom sistemu na svim nivoima vlasti u BiH, a od 2012. godine se priprema u formatu razvojnog dokumenta. Kalendar pripreme PJI je usaglašen sa kalendarom pripreme budžeta;
- Informacioni sistem za planiranje i upravljanje budžetom (BPMIS) je software za pripremu budžeta na osnovu centralizovanih baza podataka, koji se nalazi u ministarstvima finansija, omogućavajući svim entitetskim i državnim budžetskim korisnicima mrežni pristup za pripremu budžeta. Korištenjem BPMIS-a stavlja se poseban naglasak na proces izrade Dokumenta okvirnog budžeta (DOB), kao i određivanja gornjih granica rashoda budžetskih korisnika. BPMIS je postao operativan 2013 godine;
- Informacioni sistem za upravljanje javnim investicijama i praćenje aktivnosti donatora (PIMIS) je software koji se koristi za:
 - a)** Pripremu Programa javnih investicija na osnovu centralizovanih baza podataka koje se nalaze u ministarstvima finansija, omogućavajući svim entitetskim i državnim budžetskim korisnicima mrežni pristup za pripremu programa javnih investicija i kapitalnih budžeta;
 - b)** Praćenje aktivnosti donatora (DMD), koji kroz direktni pristup i unos podataka od strane donatora, članova DCF-a, omogućava praćenje i bolju koordinaciju njihovih aktivnosti, transparentnost mobilizacije i alokacije razvojnih sredstava kao izradu godišnjih izvještaja o aktivnostima koje se odvijaju u okviru razvojne saradnje u Bosni i Hercegovini.
 PIMIS povezuje sisteme za javne investicije i za praćenje aktivnosti donatora (DMD) u jedinstven sistem. *Interface* PIMIS-a je zajednički, sa mogućnošću izbora ulaska u Sistem za upravljanje javnim investicijama ili Sistem za praćenje aktivnosti donatora.
- Uspješan trend u upravljanju i kontroli javnim finansijama u Republici Srpskoj nastavio se u 2013. godini, uvođenjem Sistema jedinstvenog računa trezora i Sistema glavne knjige trezora. Sistemom trezorskog poslovanja obuhvaćeni su i uvezani svi korisnici budžeta Republike Srpske, kao i svi korisnici budžeta gradova i općina (63 lokalne zajednice).
- Putem nedavno uspostavljenog zakonskog okvira u računovodstvu i finansijskom izvještavanju javnih institucija u RS-u, u 2013. godini ispunjeni preduslovi za punu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor (IPSAS) u finansijskom izvještavanju entiteta, općina, gradova i fondova u RS. Na osnovi toga, po prvi put finansijski izvještaji na svim administrativnim nivoima u RS-pripremaju se na punoj obračunskoj računovodstvenoj osnovi, što ih čini međunarodno usporedivim, dok se za planiranje i izvršenje budžeta primjenjuje modifikovana obračunska osnova.

Kvalitet upravljanja javnim finansijama još uvijek se unapređuje i različiti programi se implementiraju u Bosni i Hercegovini, kako bi se uspostavili sistemi koji bi garantovali fiskalnu disciplinu, strateško prioritizovanje troškova, operativnu efikasnost u korištenju sredstava i fiskalnu transparentnost. U kontekstu EU integracija dobro upravljanje javnim finansijama postaje jedan od važnih pokretača za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za IPA fondove. Ovi programi potpomognuti tehničkom pomoći, fokusirani su na oblasti strateškog planiranja, budžetiranja, finansijske kontrole i unapređenje javnih investicija. U cilju maksimiziranja efekata ovih projekata i u vezi s nastojanjima Bosne i Hercegovine da reformiše javnu upravu, od izuzetne važnosti je da se uspostavi dobra saradnja i mehanizam koordinacije koji će uključiti sve učesnike u ovom procesu.

Fokus aktivnosti u narednom periodu trebao bi da obuhvati razvoj metodologija za strateško planiranje i pripremu strateških planova na različitim nivoima vlasti; povećanje efikasnosti alokacija sredstava iz budžeta, kredita i pomoći donatora uključujući sredstva EU za razvojne prioritete; unaprijeđenje izvršenja budžeta, unapređenje transparentnosti i odgovornosti u trošenju javnih sredstava; pozicioniranje upravljanja javnim investicijama u kontekstu finansijskog upravljanja razvojnim strategijama, programima i projektima i dalje

unapređenje upravljanja javnim finansijama u cjelini u cilju povećanja kapaciteta apsorpcije BiH za EU i druga razvojna sredstva.

Jedno od ključnih pitanja za uspostavu efikasnog sistema planiranja i optimalno alociranje sredstava je kvalitet projektnih prijedloga. Uspostavljanje sistema dobro pripremljenih projekata propisno prioritizovanih i koji je u skladu sa sektorskim, entitetskim i razvojnim strategijama svih nivoa vlasti u BiH, predstavlja jedan od važnih aspekata za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za razvojna sredstva, iz domaćih i stranih izvora, uključujući pred-pristupne fondove EU.

Pokazatelj 2b - Pouzdani sistemi javnih nabavki

Globalni cilj za Pokazatelj 2b: jedna trećina partnerskih zemalja napreduje za najmanje, jednu jedinicu (odnosno, od D do C, C do B ili B do A) na četverojediničnoj skali koja se koristi za procjenu učinka za ovaj pokazatelj.

Povećanje efikasnosti i transparentnosti sistema javnih nabavki predstavlja konstantan izazov kako za partnerske zemalje tako i donatore. Svi učesnici su saglasni da je jedan od preduslova za stalno povećanje efikasnosti korištenja javnih sredstava, uključujući i sredstva pružena putem službene razvojne pomoći (ODA), postojanje jasnog i adekvatnog okvira za sistem javnih nabavki u partnerskim zemljama, koji je usaglašen s međunarodnim standardima u toj oblasti.

Kvaliteta sistema nabavki partnerske zemlje procjenjuje se putem *Metodologije za nabavku za procjenu državnih sistema nabavki*, koju su zajednički razvili Svjetska banka i OECD. Pomenuta metodologija podrazumijeva samoprocjenu kvalitete sistema javnih nabavki na nivou partnerske zemlje. Rezultati procjene sistema javnih nabavki izražavaju se kao ocjene na skali od D (najniža) do A (najviša).

Za 2013. godinu nije bilo moguće napraviti procjenu za pokazatelj 2b – Pouzdani sistemi javnih nabavki, obzirom da u Bosni i Hercegovini još uvijek nije provedena zvanična procjena kvalitete zakonodavstva, institucija i praksi u oblasti javnih nabavki.

Ipak, u Bosni i Hercegovini je ostvaren određeni napredak u ovoj oblasti. Zakonom o javnim nabavkama BiH i odgovarajućim podzakonskim aktima definisan je regulatorni okvir za javne nabavke, koji se primjenjuje na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Zakonom je ustanovljen sistem javnih nabavki u BiH, prava, dužnosti i odgovornosti učesnika, kao i institucije nadležne za praćenje primjene regulative javnih nabavki, u cilju poštovanja principa jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti.

Tokom 2013. godine, Agencija za javne nabavke nastavila je nadalje unapređivati sistem za praćenje ugovornih organa u vezi s primjenom Zakona o javnim nabavkama – praćenje postupaka javnih nabavki, te je izvršena nadogradnja portala za javne nabavke sa Informacionim sistemom za objavu obavijesti o postupcima javnih nabavki (*Go-Procure* sistem za elektronsku objavu obavijesti o nabavkama), u svrhu razvoja elektronskih komunikacija u javnim nabavkama¹⁴. Tokom 2013. godine, unaprijeđen je *Go-Procure* sistem na način da je postao ekskluzivni kanal za upućivanje obavijesti o javnim nabavkama različitim BiH institucija Službenom glasniku BiH, tako da je podnošenje obavijesti postalo jednostavnije, brže i pouzdanije.

Pokazatelj 3– Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima

Globalni cilj za Pokazatelj 3: Smanjiti na pola postotak sredstava pomoći za javni sektor koji nije evidentiran u budžetu (budžetima), uz najmanje 85% pomoći evidentirano u budžetu

¹⁴ https://aoprocedure.javnenabavke.gov.ba/aoprocedure_PROD/portal/default.aspx

Pokazatelj 3 mjeri koliko je realan budžet partnerske zemlje i jesu li budžetske procjene priliva sredstava pomoći usklađene sa stvarnim ulaganjima donatora. Ovaj *pokazatelj* je kombinacija dvije komponente: (I) stepena do kojeg donatori pravovremeno i u odgovarajućem obliku izvještavaju partnerske zemlje o tokovima pomoći; i (II) stepena do kojeg partnerske zemlje tačno evidentiraju pomoć.

Sveobuhvatan i transparentan način izvještavanja o primljenoj pomoći kao i o njenom korištenju pruža bolji uvid u donatorske aktivnosti u partnerskoj zemlji, kontroliše jesu li sredstva usmjerena u projekte/programe usklađene sa prioritetima partnerske zemlje, kao i implementira li se pružena pomoć odgovorno i sa kojim rezultatima.

Kao i prethodnih godina, ovim Izvještajem je potvrđeno da sistem izvještavanja o sredstvima razvojne pomoći, koja bi se trebala prikazati u okviru svih budžeta u Bosni i Hercegovini, još uvijek nije na nivou koji bi omogućio njegovo izračunavanje po OECD metodologiji. Naime, većina donatorskih programa i projekata u implementaciji nisu budžetski evidentirani, a oni koji su evidentirani, prikazuju se zbirno, a ne po pojedinačnom donatoru.

U skladu s gore navedenim, nije bilo moguće uraditi procjenu vrijednosti za *pokazatelj 3 - tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima* u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu.

S druge strane, prema podacima prikupljenim od donatora, 71% od ukupno isplaćenih ODA sredstava u 2013. godini bilo je usmjereno kroz sektor javne uprave. U narednom periodu treba se obratiti veća pažnja na veliku nepodudarnost između podataka prikupljenih od donatora koji su učestvovali u istraživanju o evidentiranim isplaćenem sredstvima i isplaćenim sredstvima evidentiranim u okviru budžeta u BiH, kako bi se osiguralo da pomoć evidentirana u budžetima bude što realnije prikazana.

Ministarstvo finansija i trezora provodi aktivnosti na daljem unapređenju ove oblasti. U 2013.godini postao je operativan Informacioni sistem za upravljanje javnim investicijama (PIMIS), u okviru Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (SCIA). Korisnici PIMIS-a su Ministarstvo finansija i trezora BiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske, Direkcija za finansije Brčko Distrikta BiH, donatori, članovi Foruma za koordinaciju donatoru (DCF) i javnost u BiH.

PIMIS omogućava jednostavan pristup sveobuhvatnim informacijama o razvojnim projektima/ programima, bez obzira na izvor finansiranja (domaći ili strani) i status (kandidovani, tekući, završeni i otkazani); povezivanje projekata javnih investicija sa strateškim dokumentima i izvorima finansiranja; unapređenje koordinacije donatorskih aktivnosti i efikasnosti ODA-e kao i transparentnost svih ulaganja. PIMIS je putem sveobuhvatnog uvida u projektne aktivnosti, postao instrument koji smanjuje mogućnost dupliranja i preklapanja aktivnosti podržanih od ODA-e, tako unaprijedivši efikasnost razvojne pomoći u Bosni i Hercegovini.

Pokazatelj 4 - Jačanje kapaciteta kroz koordinisanu podršku

Globalni cilj za Pokazatelj 4: 50% protoka sredstava za tehničku saradnju implementirani su putem koordinisanih programa u skladu sa razvojnim strategijama.

Jačanje kapaciteta partnerskih zemalja je ključno za njihov stabilan i održiv razvoj, obzirom da razvijeni i jaki kapaciteti pridonose održivom i ujednačenom socio – ekonomskom razvoju zemlje partnera. Tehnička saradnja (tzv. tehnička pomoć) je pružanje opsežnog *know-how* iz donatorskih zemalja putem razmjene znanja i osoblja, pružanja obuka, sprovođenja i finansiranja istraživanja u partnerskim zemljama.

Pokazatelj 4 procjenjuje do kog nivoa su koordinisani programi tehničke saradnje u partnerskoj zemlji, obzirom da Pariška deklaracija sugeriše donatorima da putem koordiniranih programa, usklađenih sa razvojnim strategijama, koriste kapacitete partnerske zemlje i na taj način pomognu njihovu izgradnju.

Za Bosnu i Hercegovinu nije bilo moguće napraviti procjenu *Pokazatelja 4 – jačanje kapaciteta kroz koordinisanu podršku za 2013. godinu.*

Donatori/kreditori u BiH koji su učestvovali u ovogodišnjem istraživanju, izvijestili su da su u nedostatku strategije razvoja na nivou BiH, svoju razvojnu pomoć u najvećoj mjeri usklađivali sa prioritetima definisanim u trenutno važećim sektorskim strategijama na državnom ili entitetskom nivou, pri čemu je značajan procenat te pomoći bio usmjeren na izgradnju i jačanje kapaciteta institucija na svim nivoima vlasti u BiH.

Analizom dostavljenih podataka, utvrđeno je da su pojedini donatori, kao što su GIZ i Švicarska, fokusirali svoje aktivnosti na izgradnju institucionalnih kapaciteta na svim nivoima vlasti u BiH, usmjerivši ukupna ODA sredstva u formi tehničke pomoći (TA), dok su Noveška i KfW izvijestili da u istom periodu nisu pružili nikakav vid tehničke pomoći.

Takođe, među donatorima koji su pružili tehničku pomoć u 2013. godini, GIZ i Švedska / Sida su isplatili predviđeni iznos TA u koordinaciji sa drugim donatorima, UNCT i Švicarska su dijelom isplatili njihovu TA na koordinisan način, dok je EU kao jedan od vodećih donatora i glavnih pobornika izgradnje institucionalnih kapaciteta na svim nivoima u BiH, usmjerila 51% ODA-e u formi TA ali to nije uradila na koordinisan način.

Članovi DCF su nastavili pružati podršku na izgradnji institucionalnih kapaciteta u BiH tokom 2013. godine, pri čemu će u narednom periodu biti potrebno pokrenuti aktivnosti na uspostavi okvira za monitoring i evaluaciju učinaka ostvarenih u izgradnji kapaciteta institucija na svim nivoima vlasti u BiH. Istovremeno, potrebno je nastaviti aktivnosti na boljoj koordinaciji sa i među donatorima kod definisanja novih projektnih prijedloga, kako bi se unaprijedila efikasnost ODA-e u okviru razvojne saradnje u Bosni i Hercegovini.

Pokazatelj 5 - Korištenje sistema zemlje

Globalni cilj za Pokazatelj 5:

5a) 90% donatora koristi sisteme upravljanja javnim finansijama partnerske zemlje, i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za koju se ne koriste sistemi upravljanja javnim finansijama (broj bodova 3,5-4,5);

5b) 90% donatora koristi sisteme javnih nabavki i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za javni sektor, koji ne koriste sisteme javnih nabavki.

U skladu sa preporukama Pariške deklaracije za provođenje principa ***uklapanja***, donatori bi trebali pomoći u jačanju finansijskih sistema partnerskih zemalja putem korištenja istih, ukoliko partnerska zemlja garantuje da će se pružena pomoć koristiti za ugovorene svrhe. S druge strane, partnerske zemlje bi trebale redovno vršiti pouzdanu procjenu svojih finansijskih sistema, institucija i procedura nadležnih za njihovo provođenje i na osnovu tih procjena raditi na unapređivanju efikasnosti, odgovornosti i transparentnosti istih. Stoga je vrlo važno da se regularno vrše sistematični pregledi i analize, na osnovu kojih bi se domaćim institucijama i donatorima u partnerskim zemljama pružali pouzdani podaci o stanju i upotrebi finansijskih sistema, kao i eventualni prijedlozi za njihovo poboljšanje.

Ovakvom, ciljanom upotrebom finansijskih sistema zemlje partnera, povećava se efikasnost pružene pomoći, jačaju kapaciteti institucija za ostvarenje održivog socio-ekonomskog razvoja, omogućava implementacija reformi i odgovornost za provođenje razvojnih politika.

Pariška deklaracija je definisala dvije komponente koje služe kao osnov za procjenu *pokazatelja 5: pokazatelj 5a* koji izračunava postotak pomoći koji koristi sisteme upravljanja javnim finansijama partnerske zemlje u odnosu na ukupnu pomoć usmjerenu u javni sektor i *pokazatelj 5b* koji procjenjuje postotak sredstava pomoći koja koristi sisteme javnih nabavki, u odnosu na ukupnu pomoć usmjerenu u javni sektor partnerske zemlje.

Pokazatelj 5a - Korištenje sistema upravljanja javnim finansijama (protok pomoći)

Procjena korištenja sistema upravljanja javnim finansijama se vrši kroz analizu primjene kriterija: (I) korištenje budžetskog i trezorskog sistema, (II) korištenje finansijskog izvještavanja u budžetu, (III) korištenje sistema revizije i (IV) sva tri sistema zajedno.

Od osam donatora koji su učestvovali u istraživanju, samo Norveška je izvjestila da je u 2013. godini koristila određene ili sve elemente domaćih sistema za upravljanje javnim finansijama, što je mnogo niže od globalnog cilja (90%) definisanog prvim preduslovom *pokazatelja 5a*. To predstavlja značajno nazadovanje u odnosu na 2012. godinu kada je od 14 donatora koji su učestvovali u istraživanju, 5 prijavilo korištenje određenih ili svih elemenata domaćih sistema za upravljanje javnim finansijama u BiH.

Obzirom da učesnici u istraživanju, donatori i institucije u BiH, nisu dostavili dovoljno podataka na osnovu kojih bi bilo moguće napraviti realnu procjenu vrijednosti *pokazatelja 5a*, ista nije proračunata za 2013. godinu za Bosnu i Hercegovinu.

Ipak, iz podataka prikupljenih u ovom istraživanju, može se konstatovati da se u BiH donatori još uvijek u većem obimu primjenjuju donatorske u odnosu na domaće procedure finansijskog upravljanja sredstvima razvojne pomoći, pokazujući nastavak trenda iz prethodnog perioda. Kako bi se ostvarila poboljšanja u ovom području, treba biti unaprijeđen kvalitet domaćih procedura kao i njihova usklađenost sa međunarodnom regulativom. U narednom periodu biće potrebno nastaviti jačati zajedničku saradnju donatora i domaćih partnera u Bosni i Hercegovini, u cilju prelaska sa stranih na domaće procedure.

Pokazatelj 5b - Korištenje sistema javnih nabavki (protok pomoći)

U Bosni i Hercegovini trenutno ne postoji detaljna objektivna procjena vezana za kvalitetu zakonodavstva, institucija i praksi u oblasti javnih nabavki.

U skladu sa dostavljenim odgovorima, većina donatora u 2013. godini nije koristila BiH sistem javnih nabavki. Jedan od razloga leži u činjenici da sadašnji Zakon o javnim nabavkama u BiH, članom 5. dozvoljava upotrebu međunarodnih procedura nabavke, ukoliko je to definisano međunarodnim sporazumom. Drugi razlog je i neusklađenost domaćeg zakonodavstva sa međunarodnim, prvenstveno EU zakonodavstvom, kako je već navedeno prilikom analiziranja *pokazatelja 2b*.

Od 8 donatora koji su učestvovali u istraživanju o primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u BiH, samo 3 donatora su izvjestila da su u 2013. godini koristili sistem BiH javnih nabavki, što predstavlja mnogo niži procenat od globalnog cilja (90%) definisanog prvim preduslovom *pokazatelja 5b*.

Važno je kao dobar primjer istaknuti da je Švicarska prijavila 100%-tnu primjenu domaćeg Zakona o javnim nabavkama kao i Tim Ujedinjenih nacija u BiH (UNCT BiH) i EU, koji su ostvarili napredak u smislu ograničene primjene domaćih sistema javnih nabavki u BiH.

U skladu sa odgovorima dobijenim od učesnika istraživanja, u 2013. godini procijenjena vrijednost za *pokazatelj 5b – Korištenje sistema javnih nabavki (protok pomoći)* je 9,98 %. Ipak, potrebno je istaknuti da napredak evidentiran u pogledu ovog *pokazatelja* treba uzeti sa rezervom, imajući u vidu mali broj učesnika u istraživanju.

U narednom periodu biće potrebno nastaviti jačati zajedničku saradnju donatora i domaćih partnera u Bosni i Hercegovini na unapređenju postojećeg okvira za sistem javnih nabavki u BiH, koji je u potpunosti usaglašen sa međunarodnim standardima.

Pokazatelj 6 - Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata

Globalni cilj za Pokazatelj 6: *Smanjiti za dvije trećine broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata (PIU).*

Jedinice za implementaciju projekata (PIU) su posebne jedinice za upravljanje implementacijom projekata ili programa, koje donatori uspostavljaju u partnerskim zemljama.

Za PIU jedinice se kaže da su „paralelne“ kada su, na zahtjev donatora, uspostavljene izvan postojećih institucija i administrativnih struktura partnerske zemlje i kada: (I) njihovo osoblje nije na platnom spisku domaće institucije za implementaciju; (II) PIU jedinice su odgovorne donatorskoj agenciji koja ih finansira; (III) PIU jedinice imenuju eksterno osoblje u skladu sa pravilima donatorske agencije koja ih finansira, i (IV) nivo plata domaćeg osoblja u PIU jedinicama je veći od plata državnih službenika.

Pariška deklaracija sugerise donatorima da smanje broj paralelnih PIU jedinica u partnerskim zemljama, s ciljem jačanja njenog sistema upravljanja javnim finansijama. Ali, stepen smanjenja PIU jedinica zavisi upravo o razvijenosti tih sistema i institucionalnih struktura koje ih provode, tako da se nalazi za ovaj *pokazatelj* mogu koristiti za evaluaciju procesa uspostave pravila i procedura kao i praćenje i promovisanje efikasnosti upravljanja projektima u zemljama partnerima.

Analizom podataka dobijenih od učesnika istraživanja, za pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata može se konstatovati da je u Bosni i Hercegovini u 2013. godini postignut nedovoljan napredak u odnosu na globalni cilj.

Dva učesnika istraživanja su prijavili postojanje 33 paralelne PIU jedinice, od čega su najveći broj paralelnih PIU jedinica prijavili UNCT (25) i Švicarska (8). U poređenju sa prethodnim izvještajima, evidentno je da broj paralelnih PIU jedinica varira, dijelom usljed malog uzorka donatora koji su učestvovali u istraživanju i dijelom zbog toga što se domaći sistemi za upravljanje javnim finansijama još uvijek viđeni od strane donatora kao da su isti u početnoj fazi.

Pokazatelj 7 - Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva

Globalni cilj za Pokazatelj 7: *Smanjiti za pola postotak pomoći koja se ne isplaćuje tokom finansijske godine za koju je planirana.*

Cilj *pokazatelja 7* je povećanje predvidljivosti stvarnih donatorskih isplata, kao i evidencije pomoći u sistemima upravljanja javnim finansijama partnerskih zemalja.

Pomoć je predvidljiva kada partnerske zemlje unaprijed znaju iznose sredstava pomoći kao i vremenske odrednice njihovih uplata. Pariška deklaracija poziva donatore da partnerskim zemljama predstave pouzdane, u višegodišnjem okviru prikazane namjere o rasporedu sredstava namijenjenih za pomoć za koju su se obavezali, te da pomoć isplaćuju pravovremeno i na predvidljiv način u skladu sa dogovorenim rasporedom.

Uzimajući u obzir kako Pariška deklaracija svrstava ovaj *pokazatelj* pod jačanje kapaciteta za upravljanje javnim finansijama, tada njegova realizacija spada pod zajedničku odgovornost i zemlje partnera i donatora.

Zbog ograničenih informacija dobijenih od strane institucija Bosne i Hercegovine, entiteta i donatora, kao i nemogućnosti usklađivanja podataka dobijenih od donatora, ne postoji dovoljna osnova za procjenu vrijednosti *pokazatelja 7* za 2013. godinu.

Uzimajući u obzir da je realizacija *pokazatelja* za predvidljivost pomoći pod zajedničkom odgovornošću institucija u BiH i donatora, svi akteri bi zajedničkim snagama trebali poraditi na njegovoj primjeni. U slučaju BiH institucija, to znači jačanje sistema za evidentiranje razvojne pomoći i harmonizacija načina izvještavanja o izvršenjima budžeta putem službenih izvještaja.

Održavanje opsežnih konsultacija između BiH institucija i donatora na početku svake fiskalne godine, o planiranim iznosima ulaganja i njihovom uključivanju u budžete, kao i na partnerskom pristupu planiranju budućih donatorskih aktivnosti u BiH, treba ostati u fokusu u narednom periodu.

Pokazatelj 8 - Pomoć je neuslovljena

Globalni cilj za Pokazatelj 8: Nastaviti sa napretkom

Pokazatelj 8 procjenjuje omjer u kojem je donatorska pomoć uslovljena. Pomoć se smatra „uslovljenom“ ukoliko se od partnerske zemlje traži da odobrenu pomoć iskoristi za kupovinu roba i usluga od dobavljača iz donatorske zemlje. Praksa pokazuje da ova vrsta pomoći povećava troškove roba i usluga kao i administrativne troškove za razliku od neuslovljene pomoći koja je ekonomičnija.

U skladu sa podacima prikupljenim iz donatorskih odgovora na pitanje o neuslovljenosti pomoći, može se zaključiti da u Bosni i Hercegovini većina donatora, DCF članova, pruža neuslovljenu razvojnu pomoć.

Analizom podataka dobijenih od učesnika istraživanja, procijenjena vrijednost za *pokazatelj 8 - Pomoć je neuslovljena*, u Bosni i Hercegovini iznosi 52,60% za 2013. godinu.

Ovaj rezultat pokazuje postepen pad vrijednosti *pokazatelja za neuslovljenu pomoć* u Bosni i Hercegovini odnosu na njegovu ocjenu u izvještajima o napretku u primjeni principa Pariške deklaracije za 2011. i 2012. godinu. Biće važno da se utvrde razlozi pada, što bi trebalo biti dio detaljnije analize u narednom periodu.

III HARMONIZACIJA

Pokazatelj 9 – Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura

Globalni cilj Pokazatelj 9: 66% sredstava pomoći je osigurano u kontekstu pristupa zasnovanih na programima (PBA pristup).

Pokazatelj 9 procjenjuje omjer u kojem donatori svoja sredstva isplaćuju putem pristupa zasnovanih na programima (PBA pristup) u odnosu na ukupno isplaćena sredstva. Bilo koji PBA pristup koji se primjenjuje treba imati tri glavne karakteristike: (I) partnerska zemlja je odgovorna za utvrđivanje jasnog razvojnog programa (odnosno, sektorske politike) i uspostavu jedinstvenog budžetskog okvira koji obuhvata sredstva iz svih izvora finansiranja (domaća i vanjska); (II) donatori trebaju koristiti domaće sisteme za izradu i implementaciju programa, finansijski menadžment, monitoring i evaluaciju; (III) donatori i partnerske zemlje

su zajedno odgovorni za uspostavu formalnog procesa za koordinaciju donatora i usklađivanje donatorskih procedura.

Tokom 2013. godine razvojna pomoć pružena BiH putem PBA pristupa je prije bila iznimka nego pravilo, kao što je bilo zabilježeno i u prethodnim analizama. U skladu sa odgovorima učesnika u istraživanju, samo 2 donatora (Švedska /Sida i EU) prijavila su ograničeno korištenje PBA pristupa u 2013. godini.

Zbog malog uzorka dobijenih odgovora, nije bilo moguće napraviti objektivnu procjenu za pokazatelj 9 - korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura u 2013. godini. Ipak, iz odgovora učesnika istraživanja može se zaključiti da većina donatora u BiH ne koriste PBA pristup u značajnom obimu ili ga uopće ne koriste.

Fragmentacija i dupliranja donatorskih aktivnosti na sektorskom nivou - kako investiranja tako i tehničke pomoći - takođe predstavlja izvor značajnih transakcionih troškova za vlasti, te stoga i iscrpljivanje ograničenog unutrašnjeg kapaciteta vlasti na svim nivoima u BiH. Tokom srednjoročnog perioda, može se očekivati da će se, relativno u odnosu na domaći prihod, opseg vanjskog finansiranja u BiH smanjivati - posebno onoga koje dolazi direktno iz bilateralnih izvora, a da će se povećati EU finansiranje.

U skladu sa gore navedenim, u narednom periodu biće potrebno pokrenuti aktivnosti na izgradnji institucionalnih kapaciteta u BiH za uspostavu, definisanje i provođenje adekvatnih PBA pristupa u zemlji, kao i jasno definisanje institucionalnih okvira i procedura za njegovo implementiranje na svim nivoima vlasti u BiH.

Pokazatelj 10 – Provođenje zajedničkih misija i analiza

**Globalni cilj za Pokazatelj: 10a) 40% donatorskih misija na terenu su zajedničke
10b) 66% analitičkog rada u zemlji je zajedničkog karaktera.**

Pokazatelj 10 procjenjuje nivo do kojeg donatori međusobno koordiniraju svoje aktivnosti u partnerskoj zemlji. Napredak se mjeri na osnovu dva pokazatelja: *pokazatelj 10a* procjenjuje postotak zajedničkih donatorskih misija u partnerskoj zemlji, dok *pokazatelj 10b* evidentira postotak zajedničkog analitičkog rada u zemlji.

Pokazatelj 10a – Zajedničke misije

Pariška deklaracija sugeriše da donatori trebaju međusobno sarađivati kao i koordinirati planiranje misija sa predstavnicima partnerskih zemalja, kako bi se smanjio ukupan broj misija na terenu.

Pokazatelj 10a procjenjuje zajedničke misije preduzete od dva ili više donatora, kao i njihov omjer u odnosu na ukupni broj provedenih misija tokom jedne godine.

Analizom podataka dobijenih od učesnika u istraživanju, procjena za pokazatelj 10a - provođenje zajedničkih misija i analiza iznosi 22,41%, obzirom da je od ukupno 58 provedenih donatorskih misija u 2013. godini, samo njih 13 bilo zajednički provedeno u Bosni i Hercegovini.

U 2013. godini, ostvaren je napredak u rezultatu za *pokazatelj 10a – Zajedničke misije* iz Izvještaja za 2013. godinu, u odnosu na rezultate iz prethodnih izvještaja, moguće usljed manjeg broj donatora koji su učestvovali u ovom istraživanju. Istovremeno, treba napomenuti da se ukupan broj misija u 2013. godini smanjio u odnosu na broj misija u 2012. godini, kada je bilo provedeno 108 zajedničkih misija.

Svi donatori koji su učestvovali u istraživanju, prijavili su da su provodili misije u 2013. godini, dok su 4 donatora (50%) prijavili da su provodili zajedničke misije u saradnji sa drugim donatorima.

U skladu sa gore navedenim, u narednom periodu potrebno je nastaviti aktivnosti na daljnjem unapređenju koordinacije sa i između donatora, između ostalog u cilju bolje pripreme i koordiniranja budućih zajedničkih misija u Bosni i Hercegovni.

Pokazatelj 10b – Zajednički analitički rad

Analitički rad obuhvata različite analize i preporuke usmjerene ka jačanju dijaloga, razvojnih politika i pruža podršku implementaciji različitih strategija (nacionalnih, sektorskih itd.). Fokusiran i ozbiljan analitički rad je krucijalan za ispravno definisanje i uspješnu realizaciju razvojnih politika i programa, kao i za efikasniju raspodjelu razvojnih sredstava, usljed štednje na transakcijskim troškovima, vremenu za intervjuisanje svih učesnika i nepotrebnom dupliciranju aktivnosti kod različitih donatora. Stoga, Pariška deklaracija naglašava da se analitički rad donatora na izvještajima / pregledima i evaluacijama programa preduzima u što je moguće više zajedničkih aranžmana u zemljama partnera.

Analizom podataka prikupljenih od učesnika u istraživanju, procjena za *pokazatelj 10b- zajednički analitički rad* iznosi 9,30% za 2013. godinu, obzirom da su od ukupno provedene 43 analitičke aktivnosti u Bosni i Hercegovini, samo UNICEF i Švicarska provele ukupno 4 zajedničke analitičke aktivnosti u 2013. godini.

Osim spomentog pozitivnog primjera evidentiranog od UNICEF-a i Švicarske, svi ostali učesnici koji su osigurali podatke, izvijestili su da nisu provodili zajedničke analitičke aktivnosti sa drugim donatorima.

Skromno povećanje može se primijeti u ocjeni ovog *pokazatelja*, u odnosu na izvještaj iz 2012. godine, vjerovatno zbog manjeg broja donatora koji su učestvovali u ovom istraživanju. U narednom periodu, treba biti provedena detaljnija analiza kako bi se utvrdili razlozi za trend tako niskog učinka procijenjene vrijednosti *pokazatelja 10b* u Bosni i Hercegovini.

IV UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA

Upravljanje usmjereno ka rezultatima je četvrti princip Pariške deklaracije koji podrazumjeva upravljanje i implementiranje sredstava razvojne pomoći na način da se ista usmjeravaju ka već definisanim željenim rezultatima i predviđa korištenje dobijenih informacija iz tog procesa kako bi se unaprijedilo donošenje odluka. Ovaj princip preporučuje korištenje: (I) sveobuhvatnog vertikalno integrisanog sistema monitoringa i evaluacije; (II) korištenje podataka za uklapanje programa, raspodjelu budžeta, kao i politike, (III) usmjeravanje protoka informacija ka onima koji donose odluke na odgovarajućim nivoima; i (IV) izradu tačnih podataka putem statističkih sistema.

Pored toga, ovaj princip takođe obuhvata jačanje kapaciteta za primjenu ovakvih pristupa upravljanja, kao i usvajanje okvira za praćenje zasnovanog na rezultatima. Sveukupno, ovaj pokazatelj mjeri broj država koje imaju transparentne i mjerljive okvire za praćenje učinaka, u cilju procjene napretka ostvarenog u odnosu na (a) državne razvojne strategije i (b) sektorske programe.

Pokazatelj 11- Okvir za praćenje zasnovan na rezultatima

Globalni cilj za Pokazatelj 11: smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez transparentnih i mjerljivih okvira za procjenu učinka.

Pokazatelj 11 procjenjuje kvalitetu okvira za praćenje primjene pristupa zasnovanog na rezultatima partnerske zemlje i direktno je povezan sa *pokazateljem 1 (operativna razvojna strategija)*. Ocjena kvalitete okvira za praćenje primjene pomenutog pristupa zasniva se na posmatranju kvalitete tri skupa podataka: (I)

kvalitete proizvedenih informacija, (II) pristupa učesnika traženim informacijama i (III) kvalitete koordinacije sistema za monitoring i evaluaciju u zemlji partneru. Procjenu ovog *pokazatelja* objavljuje Svjetska banka u *Pregledu razvojnih strategija partnerskih zemalja zasnovanih na rezultatima: procjene i budući izazovi*. Ocjene su izražene u bodovima od A (visoko) do E (nisko).

BiH još uvijek nema usaglašen okvir za praćenje zasnovan na rezultatima, tako da procjenu za *pokazatelj 11- Okvir za praćenje zasnovan na rezultatima*, nije bilo moguće napraviti primjenom metodologije Svjetske banke.

Ipak, u skladu sa različitim odgovorima prikupljenim od strane domaćih institucija, ovakva ocjena je samo djelomično tačna, obzirom da su pokrenute fragmentirane inicijative za uspostavljanje mjerljivih okvira za ocjenu učinka u pojedinim institucijama u BiH.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP) je, pored ostalih svojih zadataka, nadležna i za „monitoring implementacije godišnjih, srednjoročnih i dugoročnih razvojnih strategija“¹⁵. U cilju realizacije navedene nadležnosti, DEP je prijavio uspostavljanje dvije vrste koordinacije: *horizontalne* i *vertikalne*.

Prva, *horizontalna*, obuhvata institucije na nivou BiH.

Druga, *vertikalna* koordinacija se odnosi na povezivanje institucija po nivoima vlasti u BiH (institucije BiH, entiteta, Brčko Distrikta), pri čemu državne institucije imaju isključivo koordinirajuću ulogu, dok institucije sa ostalih nivoa vlasti definišu i provode razvojne politike.

Ministarstvo finansija i trezora je, u cilju unapređenja koordinacije donatora i efikasnosti međunarodne razvojne pomoći, u januaru 2009. godine preuzelo ulogu Sekretarijata Foruma za koordinaciju donatora (DCF). Uloga Sekretarijata obuhvata organizovanje kvartalnih konsultativno-radnih sastanaka sa predstavnicima BH vlasti i međunarodne zajednice, vođenje i administriranje Baze podataka o aktivnostima donatora (DMD), izradu godišnjeg Izvještaja „Pregled aktivnosti donatora u BiH“, i vođenje i održavanje zvanične web stranice DCF-a www.donormapping.ba, kao prvi korak u procesu transparentnog i kvalitetnog pristupa informacijama o praćenju rezultata i pripreme jedinstvenog harmonizovanog okvira za sistem monitoringa i evaluacije međunarodne razvojne pomoći u BiH, usaglašenog na svim nivoima vlasti u BiH.

Agencija za statistiku prijavila je uspješno završenu realizaciju Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u BiH u 2013. godini. Objava preliminarnih rezultata Popisa iz 2013. godine takođe je realizovana u izvještajnom periodu¹⁶. Ovo će omogućiti tačne bazne pokazatelje kao osnovne ulazne podatke za unaprijeđenu ulogu statistike u izradi politika zasnovanih na rezultatima. Takođe, na području sektorskog razvoja, Agencija i entitetske agencije za statistiku su 2013. godini pripremile i usvojile dokument "Strategija razvoja statistike Bosne i Hercegovine - 2020"¹⁷.

U pogledu praćenja primjene pristupa zasnovanog na rezultatima na entitetskom nivou, samo je Republika Srpska izvijestila da za 25 sektorskih strategija postoje različito definisani procesi monitoringa i evaluacije, od ukupno 31 postojeće operativne strategije.

¹⁵ Zakon o Vijeću ministara BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/06, 81/07, 94/07 i 24/08)

¹⁶ Za više informacija posjetite: http://www.bhas.ba/obavjestenja/Preliminarni_rezultati_bos.pdf

¹⁷ Za više informacija posjetite:

<http://www.bhas.ba/planiprogram/STRATEGY%20FOR%20DEVELOPMENT%20OF%20STATISTICS%20OF%20BIH.pdf>

U Federaciji BiH, Federalni zavod za programiranje razvoja izvjestio je da oni ne pripremaju standardizovani monitoring izvještaj u vezi sa provođenjem određene strategije, ali pripremaju izvještaje o procjeni, analizu politika koje provodi Vlada FBiH, sa preporukama za njihovo poboljšanje.

U Brčko Distriktu, kako je navedeno u odgovorima, trenutno ne postoji utvrđen okvir za monitoring i evaluaciju niti okvir za praćenje zasnovan na rezultatima.

U skladu sa gore navedenim, evidentno je da je okvir za praćenje primjene pristupa zasnovanog na rezultatima fragmentiran i neujednačeno primjenjen u Bosni i Hercegovini, kako po različitim nivoima vlasti tako i po različitim institucijama, iz kog razloga bi u narednom periodu trebalo pokrenuti aktivnosti na harmonizaciji okvira za procjenu učinka na svim nivoima vlasti u BiH.

V ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST

Pokazatelj 12 - Zajednička odgovornost

Globalni cilj za Pokazatelj 12: *Sve partnerske zemlje imaju sisteme za zajedničku procjenu.*

Kroz princip **Zajedničke odgovornosti**, donatori i partnerske zemlje su se opredijelile za zajednički rad na usmjeravanju pomoći ka postizanju razvojnih ciljeva zemlje, te da će u tim nastojanjima biti odgovorni jedni prema drugima. Pariška deklaracija definiše potrebu za jakim i uravnoteženim mehanizmom zajedničke odgovornosti između donatora i institucija u partnerskim zemljama, te procjenjuje postoji li u partnerskoj zemlji okvir za zajedničko ocjenjivanje napretka domaćih institucija i donatora u realizaciji obaveza preuzetih iz partnerstva. Da bi se moglo reći kako partnerska zemlja posjeduje zajednički okvir za mjerenje odgovornosti, potrebno je zadovoljiti sva tri navedna kriterija: (I) postojanje službeno usaglašene politike ili strategije u oblasti razvojne pomoći između donatora i partnerske zemlje, (II) uslovi i ciljevi za unapređenje efikasnosti pomoći su definisani i službeno prihvaćeni od strane institucija partnerske zemlje i donatora i (III) uspostavu dijaloga koji uključuje sve sfere društva (javno, privatno i civilno).

U Bosni i Hercegovini trenutno nije uspostavljen formalan mehanizam za praćenje pokazatelja 12, iz kog razloga procjena primjene principa zajedničke odgovornosti za 2013. godinu nije bila moguća.

Ipak, Ministarstvo finansija i trezora preduzima aktivnosti na daljem razvoju saradnje, koordinacije, partnerskih odnosa i zajedničke odgovornosti između predstavnika BiH vlasti i donatorske zajednice u BiH, kroz organizovanje i vođenje DCF sastanaka; vođenje i ažuriranje PIMIS/DMD baze podataka, pripremu godišnjih izvještaja Pregled aktivnosti donatora (DMR), koji analiziraju aktuelne razvojne aktivnosti kao i reformske procese u prioritetnim sektorima u BiH i odražavaju interese Bosne i Hercegovne i Međunarodne zajednice da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promociji društveno-ekonomskog razvoja u Bosni i Hercegovini.

Tabela 2: Izvještaj o napretku u primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u BiH za 2013.g.

Principi Pariške deklaracije	Pokazatelji Pariške deklaracije		Globalni ciljevi Pariške deklaracije	Godišnji izvještaj za 2011. god.	Godišnji izvještaj za 2012. god.	Godišnji izvještaj za 2013. god.
VLASNIŠTVO	1	Operativna razvojna strategija	Najmanje 75% partnerskih zemalja ima operativne razvojne strategije	D	D	D
UKLAPANJE	2a	Pouzdati sistemi upravljanja javnim finansijama	Pola partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu jedinicu (odnosno, 0,5 bodova) na PFM/CPIA (Procjena državne politike i institucija) skali učinka	3,5	3,5	3,6
	2b	Pouzdati sistemi javnih nabavki	Jedna trećina partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu jedinicu (odnosno, od D do C, C do B ili B do A) na četverojeđiničnoj skali koja se koristi za procjenu učinka za ovaj pokazatelj.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	3	Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima	Prepoloviti razliku — Smanjiti na pola postotak sredstava pomoći za javni sektor koji nije evidentiran u budžetu /budžetima, uz najmanje 85% pomoći evidentirano u budžetu /budžetima.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	4	Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu podršku	50% protoka sredstava za tehničku saradnju implementirani putem koordiniranih programa u skladu sa razvojnim strategijama.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	5a	Korištenje sistema upravljanja javnim finansijama (protok pomoći)	90% donatora koristi sisteme upravljanja u javnim finansijama partnerske zemlje, i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za koju se ne koriste sistemi upravljanja javnim finansijama (broj bodova 3,5-4,5)	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	5b	Korištenje sistema javnih nabavki (protok pomoći)	90% donatora koristi sisteme javnih nabavki i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za javni sektor, koji ne koriste sisteme javnih nabavki.	0,34%	2,02%	9,98%
	6	Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju	Smanjiti za dvije trećine broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata.	37	27	33
	7	Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	Prepoloviti razliku — smanjiti na pola postotak pomoći koja se ne isplaćuje u toku finansijske godine za koju je planirana	10,35%	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	8	Pomoć je neuslovljena	Nastaviti sa napretkom	88%	69,83%	52,60%
HARMONIZACIJA	9	Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura	66% protoka pomoći osigurano u kontekstu pristupa zasnovanih na programu	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	10a	Zajedničke misije	40% donatorskih misija na terenu su zajedničke	27,59%	16,82%	22,41%
	10b	Zajednički analitički rad	66% analitičkog rada u zemlji je zajedničkog karaktera	18,84%	2,78%	9,30%
UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA	11	Okvir za praćenje zasnovan na rezultatima	Smanjiti razliku za jednu trećinu — Smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez transparentnih i mjerljivih okvira za procjenu učinka	Trenutno ne postoji	Trenutno ne postoji	Trenutno ne postoji
ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST	12	Zajednička odgovornost	Sve partnerske zemlje imaju sisteme za zajedničku procjenu	Trenutno ne postoji	Trenutno ne postoji	Trenutno ne postoji

ZAKLJUČCI

Izveštaj za 2013. godinu pokazuje neujednačen i još uvijek nedovoljan napredak u primjeni principa Pariške deklaracije o efikasnoj pomoći u Bosni i Hercegovini. Ipak, može se zaključiti da je ostvaren određeni stepen napretka, iako ga nije bilo moguće izmjeriti primjenom međunarodno definisane metodologije za procjenu. Međutim, evidentno je pokretanje niza aktivnosti vezanih za unapređenje pojedinih principa kao i sistema za upravljanje javnim finansijama na svim nivoima vlasti u BiH.

U narednom periodu biće potrebno da Institucije na svim nivoima vlasti u BiH u saradnji sa donatorima aktivnim u BiH, ulože zajedničke napore na daljem unapređenju primjene principa Pariške deklaracije u BiH, kako bi se postigao održiv socio-ekonomski razvoj u Bosni i Hercegovini.

Princip vlasništva – Izveštaj za 2013. godinu pokazuje da je ocjena *pokazatelja za princip vlasništva*, mjerena po standardima Svjetske banke, još uvijek niska (D). Međutim, važno je istaknuti da su u BiH pokrenute aktivnosti na preuzimanju vlasništva nad procesom razvoja, kao i na definisanju razvojnih prioriteta i usmjeravanju razvojne pomoći u njihovu realizaciju. U nedostatku jedinstvenog strateškog okvira, prioritizacija projekata zasnovana je na entitetskim i sektorskim strategijama ili drugim strateškim planovima na svim nivoima vlasti. Takođe, povezivanjem domaćih i stranih izvora finansiranja sa razvojnim prioritetima kao i strateškim planovima, omogućiće se bolje srednjoročno planiranje, izvještavanje i evaluacija izvršenja budžeta. U skladu sa navedenim, ipak se može zaključiti da je u prethodnom periodu ostvaren određen stepen napretka u primjeni principa *vlasništva* u Bosni i Hercegovini.

Princip uklapanja razvojne pomoći u direktnoj je vezi sa mogućnošću partnerske zemlje da uspostavi pouzdane sisteme i procedure upravljanja javnim finansijama. Procjenom *pokazatelja* (od 2 do 8) koji se koriste za praćenje ovog principa, utvrđeno je da u Bosni i Hercegovini ostvaren umjeren napredak u okviru *pokazatelja* koji mjere korištenje sistema upravljanja javnim finansijama i sistema nabavke, dok je kod većine ostalih *pokazatelja* stanje ostalo nepromijenjeno ili se čak i pogoršalo (u slučaju neuslovljene pomoći i broja PIU jedinica) u poređenju sa prethodnim Izveštajem. Međutim, važno je istaknuti da je objektivnost analize bila ograničena malim brojem učesnika u istraživanju. Ipak, biće potrebno detaljno analizirati razloge za tako nizak učinak procijenjene vrijednosti svih *pokazatelja*. U narednom periodu je potrebno nastaviti aktivnosti na daljem unapređenju **principa uklapanje**, sa posebnim fokusom na dalje unapređenje kvaliteta upravljanja javnim finansijama i uspostavljanja sistema koji bi garantovali fiskalnu disciplinu, strateško prioritizovanje troškova, operativnu efikasnost i fiskalnu transparentnost, kroz dalja unapređenja u oblastima strateškog planiranja, budžetiranja, finansijske kontrole i javnih investicija.

Princip harmonizacije mjeri se putem *pokazatelja* koji procjenjuju postotak razvojne pomoći koja se implementira kroz pristup zasnovan na programima (PBA), kao i postotak zajedničkih misija i analitičkog rada donatora u partnerskoj zemlji. Obzirom da je zanemarljivo mali broj donatora u izvještajnom periodu prijavio korištenje PBA pristupa pri implementaciji njihove pomoći, može se zaključiti da donatori još uvijek ne koriste ovaj pristup u BiH na očekivanom nivou. Rezultati vrijednosti za *pokazatelje* koji ocjenjuju zajedničke misije na terenu i zajednički rad variraju. Uprkos postepenom napretku koji je zabilježen u 2013. godini, u odnosu na rezultate iz prethodnih izvještaja, treba uzeti u obzir da je mali uzorak učesnika u ovom istraživanju imao utjecaj na sveukupnu procjenu pokazatelja. U narednom periodu, potrebno je intenzivirati aktivnosti na uspostavi, definisanju i provođenju PBA pristupa u zemlji, jasno definisanje institucionalnih okvira i procedura za implementaciju na svim nivoima vlasti u BiH, kao i aktivnosti na boljoj koordinaciji sa i između donatora, kako bi se unaprijedio njihov zajednički rad.

Princip upravljanje usmjereno ka rezultatima – Pokazatelj za ovaj princip nije bilo moguće predstaviti u ovom Izveštaju, obzirom da BiH još uvijek nema usaglašen okvir za praćenje zasnovan na rezultatima. Ipak, u skladu sa informacijama prikupljenim od domaćih institucija, već su pokrenute fragmentirane inicijative za uspostavljanje mjerljivih okvira za ocjenu učinka kako na različitim nivoima vlasti tako i u pojedinim institucijama u BiH. U narednom periodu biće potrebno pokrenuti aktivnosti na usklađivanju okvira za procjenu učinka, koji se primjenjuju na svim nivoima vlasti u BiH.

Princip zajedničke odgovornosti podrazumijeva unapređenje zajedničke odgovornosti i transparentnosti u korištenju sredstava razvojne pomoći. U Bosni i Hercegovini trenutno ne postoje u dovoljnoj mjeri razvijeni mehanizmi za praćenje zajedničke odgovornosti domaćih institucija i donatora u BiH. Ipak, Ministarstvo finansija i trezora provodi aktivnosti na daljem unapređenju saradnje i koordinacije kao i partnerskih odnosa i zajedničke odgovornosti između predstavnika BiH vlasti i donatorske zajednice u BiH, kroz organizovanje i vođenje DCF sastanaka; vođenje i ažuriranje PIMIS/DMD baze podataka, sa sveobuhvatnim podacima koje su osigurali DCF članovi o razvojnim projektima/programima finansiranim iz sredstava ODA-e; priprema godišnjih izvještaja Pregled aktivnosti donatora (DMR), koji analiziraju aktuelne razvojne aktivnosti i reformske procese u prioritetnim sektorima u BiH i odražavaju interese Bosne i Hercegovne i međunarodne zajednice da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promociji društveno-ekonomskog razvoja u Bosni i Hercegovini.